Европейски парламент
2024-2029

Комисия по бюджетен контрол

2024/2052(INI)

21.02.2025

ПРОЕКТ НА ДОКЛАД

относно контрола на финансовите дейности на Европейската инвестиционна банка – годишен доклад за 2023 г.
(2024/2052(INI))

Комисия по бюджетен контрол

Докладчик: Ондржей Кнотек

СЪДЪРЖАНИЕ

Страница

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....3

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно контрола на финансовите дейности на Европейската инвестиционна банка – годишен доклад за 2023 г.
(2024/2052(INI))

Европейският парламент,

– като взе предвид доклада за дейността на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) за 2023 г. от 1 февруари 2024 г., озаглавен A Blueprint for Sustainable Living (План за устойчив начин на живот), и документа на ЕИБ от 2 февруари 2023 г., озаглавен EIB Group Operational Plan 2023-2025 (Оперативен план на групата на ЕИБ за периода 2023 – 2025 г.),

– като взе предвид инвестиционния доклад на ЕИБ за 2023 – 2024 г., озаглавен Transforming for competitiveness (Конкурентоспособност чрез трансформация), публикуван на 7 февруари 2024 г.,

– като взе предвид документа на ЕИБ от 8 май 2023 г., озаглавен Mid-term review of the EIB Energy Lending Policy (Междинен преглед на политиката на ЕИБ за отпускане на заеми в областта на енергетиката,

– като взе предвид доклада на ЕИБ относно прилагането на политиката за прозрачност на групата на ЕИБ през 2023 г., публикуван на 1 юли 2024 г.,

– като взе предвид документа на ЕИБ от 27 ноември 2023 г., озаглавен EIB Group PATH Framework – Version 1.2 November 2023 – Supporting counterparties on their pathways to align with the Paris Agreement (Рамката PATH на групата на ЕИБ – версия 1.2 ноември 2023 г. – Подкрепа на контрагентите по пътя им към постигане на съответствие с Парижкото споразумение),

– като взе предвид документа на ЕИБ от 21 юни 2024 г., озаглавен EIB Group 2024-2027 Strategic Roadmap (Стратегическа пътна карта на групата на ЕИБ за периода 2024 – 2027 г.), и документа от 29 ноември 2023 г., озаглавен EIB Global Strategic Roadmap (Стратегическа пътна карта на ЕИБ Глобал),

– като взе предвид доклада на групата на ЕИБ за устойчивостта за 2023 г., публикуван на 25 юли 2024 г.,

– като взе предвид информационната бележка на ЕИБ от 6 февруари 2023 г., озаглавена The European Investment Bank’s approach to human rights (Подходът на Европейската инвестиционна банка към правата на човека),

– като взе предвид доклада на групата на ЕИБ относно механизма за подаване на жалби за 2023 г., публикуван на 10 юни 2024 г.,

– като взе предвид документа на ЕИБ от 14 октомври 2024 г., озаглавен Diversity, Equity and Inclusion at the EIB Group (Многообразие, собствен капитал и приобщаване в групата на ЕИБ),

– като взе предвид публикацията на ЕИБ от 23 септември 2024 г., озаглавена EIB Audit Committee Annual Reports for the year 2023 (Годишни доклади на Одитния комитет на ЕИБ за 2023 г.),

– като взе предвид доклада на ЕИБ от 15 юли 2024 г., озаглавен EIB Group activities in EU cohesion regions 2023 (Дейности на групата на ЕИБ в регионите на сближаване на ЕС през 2023 г.),

– като взе предвид доклада на ЕИБ от 19 октомври 2023 г., озаглавен EIB Investment Survey 2023 – European Union overview (Проучване на ЕИБ относно инвестициите за 2023 г. – преглед на Европейския съюз),

– като взе предвид доклада на ЕИБ от 26 юни 2024 г., озаглавен EIB Group support for EU businesses: Evidence of impact in addressing market failures (Подкрепа на групата на ЕИБ за предприятията на ЕС: доказателства за въздействието върху преодоляването на неефективността на пазара),

– като взе предвид съвместното съобщение на Комисията и на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност от 5 март 2024 г., озаглавено „Нова Стратегия за европейската отбранителна промишленост: Постигане на готовност на ЕС чрез бързо реагираща и устойчива европейска отбранителна промишленост“ (JOIN(2024)0010),

– като взе предвид Специален доклад 22/2024 на Европейската сметна палата, озаглавен „Двойно финансиране от бюджета на ЕС“,

– като взе предвид доклада на ЕИБ от 29 декември 2023 г., озаглавен European Investment Bank Group Risk Management Disclosure Report – June 2023 (Доклад за оповестяването на информация за управлението на риска на групата на Европейската инвестиционна банка – юни 2023 г.),

– като взе предвид член 55 от своя Правилник за дейността,

– като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A10-0000/2025),

А. като има предвид, че поради обема на своите получавани и отпускани заеми ЕИБ е най-голямата многостранна банка за развитие в света;

Б. като има предвид, че в качеството си на многостранна инвестиционна банка, притежавана от държавите – членки на ЕС, ЕИБ се управлява от Съвет на гуверньорите, Съвет на директорите и управителен комитет и има свои собствени вътрешни механизми за отчетност, управление и одит;

В. като има предвид, че ЕИБ функционира на конкурентен пазар, но също така е орган на ЕС, който се очаква да спазва високи стандарти за прозрачност и ангажираност на заинтересованите страни;

Г. като има предвид, че ЕИБ има междусекторни цели за действия в областта на климата и устойчивостта на околната среда, икономическото и социалното сближаване и конвергенция, цифровия преход и подкрепата за приоритетите на

външната дейност на ЕС по света, и че нейното финансиране е съобразено с политическите приоритети на ЕС;

Д. като има предвид, че на ЕИБ е възложено също така да набира ресурси чрез дейности по заемане на средства, които са от съществено значение за изпълнението на политиките на ЕС;

Е. като има предвид, че стратегическата програма на Европейския съвет за периода 2024 – 2029 г. предвижда засилена роля на групата на ЕИБ като катализатор на отбраната и сигурността на ЕС и подчертава необходимостта да се укрепи конкурентоспособността на ЕС чрез значителни колективни инвестиционни усилия, като се мобилизира както публично, така и частно финансиране;

Ж. като има предвид, че в доклада на г-н Драги относно бъдещето на европейската конкурентоспособност[1] бяха направени многобройни предложения за по-нататъшно разширяване на ролята на ЕИБ във финансирането на политиките на ЕС и за предоставяне на възможност на ЕИБ да поема повече рискове;

З. като има предвид, че е от съществено значение да се преодолеят пречките пред достъпа до финансиране за малките и средните предприятия (МСП) и дружествата със средна пазарна капитализация; като има предвид, че публичното кредитиране и гаранционните схеми са важен антицикличен политически инструмент, особено по време на икономически спад, но също така и за смекчаване на структурната неефективност на пазара;

И. като има предвид, че ЕИБ е съществен компонент на европейската финансова архитектура за развитие и най-големият многостранен заемодател в съседните на ЕС региони;

Й. като има предвид, че успехът на политиките на ЕС и ефективността на тяхното прилагане все повече зависят от групата на ЕИБ; като има предвид, че е ясно, че интензивността и качеството на контрола на Парламента върху финансовите дейности на ЕИБ следва да съответстват на интензивността на сътрудничеството между ЕИБ и Комисията, която значително нарасна;

К. като има предвид, че бизнес моделът на ЕИБ изисква най-високите стандарти за почтеност, отчетност и прозрачност и че е необходимо да се приемат и непрекъснато да се актуализират подходящи мерки за борба с всички форми на измами, изпиране на пари, финансиране на тероризма и организирана престъпност;

Финансови операции и резултати

1. отбелязва, че ЕИБ работи ефективно и ефикасно в международен контекст, засегнат от глобалните предизвикателства, свързани с геополитическото положение, последиците от изменението на климата и други обстоятелства, засягащи световната икономика;

[1] Draghi, M., The future of European competitiveness (Бъдещето на европейската конкурентоспособност), септември 2024 г.

2. отбелязва, че консолидираният резултат на групата на ЕИБ съгласно Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО) възлиза на 2272 милиарда евро през 2023 г. в сравнение с 2327 милиарда евро през 2022 г. (понижаване с 2,4% на годишна база);

3. отбелязва, че общият коефициент за ликвидност на ЕИБ е останал в рамките на вътрешните граници до края на 2023 г.; подчертава, че рейтингът „ААА“ на ЕИБ със „стабилна“ перспектива е необходим, за да се гарантират подходящи пазарни източници на финансиране при преференциални ставки, и че той трябва да бъде запазен; подчертава, че високият кредитен рейтинг на ЕИБ е от ключово значение за нейния успешен бизнес модел;

4. отбелязва, че общите плащания на ЕИБ възлизат на 54,4 милиарда евро през 2023 г. (от които 53,4 милиарда евро от собствените ресурси на ЕИБ), в сравнение с 54,3 милиарда евро (от които 53,3 милиарда евро от собствените ресурси на ЕИБ) през 2022 г.; отбелязва, че според икономически модел, разработен съвместно от Икономическия отдел на ЕИБ и Съвместния изследователски център на Комисията, общите инвестиции, подписани в рамките на ЕС от групата на ЕИБ само през 2023 г., ще създадат около 1 460 000 нови работни места в ЕС-27 до 2027 г. и ще окажат въздействие върху икономиката на ЕС, равняващо се на увеличение на БВП с 1,03 процентни пункта;

InvestEU, опростяването на многогодишната финансова рамка и Механизмът за възстановяване и устойчивост

5. приветства приемането на 13 декември 2023 г. на оперативния план на групата на ЕИБ за периода 2024 – 2026 г., в който се обобщават определените приоритети и дейностите, които трябва да бъдат осъществени за изпълнение на стратегията на групата на ЕИБ за следващите три години;

6. припомня, че на групата на ЕИБ са разпределени 75% (19,6 милиарда евро) от бюджетната гаранция на ЕС, предоставена съгласно Регламента за InvestEU[2]; подчертава, че само през 2023 г. ЕИБ е одобрила 30 операции по линия на InvestEU на обща стойност 9,1 милиарда евро;

7. подчертава, че в настоящата многогодишна финансова рамка за периода 2021 – 2027 г. ЕИБ управлява 87 мандата от Комисията, които се увеличават до около 130, ако бъдат включени тези, свързани със споделеното управление и възложени от местните органи на управление и държавите членки, и отбелязва, че ЕИБ изготвя най-малко 457 доклада годишно за тях; посочва, че премахването на бюрокрацията и опростяването се считат за необходими, за да се даде възможност ресурсите да се използват по-добре;

8. подчертава, че ЕИБ управлява шест мандата по Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) в четири държави членки, подписани през 2021 г. (Гърция и Италия), през 2022 г. (Румъния) и през 2024 г. (Испания), на обща стойност 8,7 милиарда евро; разбира обаче, че въвеждането на инструменти, основани на

[2] Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017 (ОВ L 107, 26.3.2021 г., стр. 30, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj?eliuri=eli%3Areg%3A2021%3A523%3Aoj&locale=bg).

„финансиране, което не е свързано с разходи“, чийто обем нарасна значително чрез МВУ, обективно увеличава риска от грешки и лошо управление, по-специално двойно финансиране; призовава Комисията и ЕИБ, в качеството ѝ на основен партньор и съветник, да се въздържат от представяне на нови предложения, които използват МВУ като план за определяне на механизми за финансиране, включително в предстоящото предложение на Комисията за многогодишна финансова рамка за периода след 2027 г.; отново заявява, че опростяването, към което ЕИБ се стреми, не следва да бъде за сметка на отслабване на стабилността на управлението на ресурсите на ЕС и подкопаване на възможността за упражняване на контрол с цел да се търси отговорност от съответните участници, както е установено в Договорите;

Енергийна сигурност

9. отбелязва продължаващата подкрепа на ЕИБ за сигурността на доставките, която се изразява главно в укрепване на електроенергийните мрежи и трансграничната инфраструктура, намаляване на търсенето на енергия чрез проекти за енергийна ефективност и насърчаване на производството на електроенергия с ниски въглеродни емисии; подчертава, че ЕИБ подкрепи нови измерения на енергийната сигурност, например реакцията на потреблението и съхранението на енергия, и насърчи развитието на устойчиви доставки на суровини от критично значение, необходими за енергийния преход;

10. отново призовава за справяне с енергийната бедност и припомня, че енергийната криза подхранва инфлационния натиск, увеличава продоволствената несигурност и намалява бюджетите на домакинствата, и приканва ЕИБ да използва механизма за справедлив преход и Модернизационния фонд в подкрепа на регионите и населението, които са най-силно засегнати от енергийния преход; съзнава, че много сектори са изправени пред нарастващи предизвикателства поради общия ефект от адаптирането към целите на Зеления пакт и последиците от енергийната криза и увеличаването на инфлацията; призовава ЕИБ да увеличи усилията си за намаляване на цената на капитала за чисти технологии;

11. отбелязва, че през юли 2023 г. групата на ЕИБ увеличи целите за финансиране на ангажимента от октомври 2022 г. от 30,0 милиарда евро до 2027 г. на 45,0 милиарда евро (REPowerEU+), за да увеличи усилията си в подкрепа на енергийната сигурност на ЕС;

12. подчертава, че през 2023 г. ЕИБ е предоставила приблизително 21,4 милиарда евро финансиране за проекти, свързани с енергетиката, от които около 19,8 милиарда евро в ЕС и 1,6 милиарда евро извън ЕС;

13. счита, че водородът и неговите деривати, особено когато се получават от възобновяеми източници, могат да играят роля за постигане на целите на ЕС за декарбонизация и за намаляване на зависимостта от изкопаеми горива; призовава ЕИБ да играе ключова роля за мобилизирането на частни инвестиции;

Отбрана и политика на сигурност

14. подчертава, че през май 2024 г. Съветът на директорите на ЕИБ одобри плана за действие на групата на ЕИБ в областта на сигурността и отбраната с цел да се засили подкрепата за сектора на сигурността и отбраната на ЕС; посочва, че подкрепата на ЕИБ се предоставя на МСП и иновативни стартиращи предприятия в сектора на сигурността и отбраната съгласно принципа на „двойната употреба“, като се спазва критерият за „достоверно използване за граждански цели“, но се прекратява тестът на приходите;

15. подчертава добавената стойност на иновативните мерки, които ЕИБ е приела за ускоряване на инвестициите в сигурността и отбраната, и на „обслужването на едно гише“, което действа като единна входна точка за клиенти и външни заинтересовани страни, на които тя предлага експертна помощ за улесняване на достъпа до подкрепа от групата на ЕИБ;

16. съзнава, че през юни 2023 г. ЕИБ одобри увеличение на Стратегическата европейска инициатива за сигурност за инвестиции в сигурността на ЕС от 6,0 милиарда евро на 8,0 милиарда евро за периода 2022 – 2027 г., включително за космическия сектор и сектора на киберсигурността; насърчава ЕИБ да укрепи институционалните партньорства с Агенцията на ЕС за космическата програма и други потенциално имащи отношение партньори;

17. оценява сътрудничеството на ЕИБ с Европейската агенция по отбрана и приветства факта, че на 3 октомври 2024 г. е подписана актуализация на меморандума за разбирателство между двата органа;

Социална инфраструктура и жилищно настаняване

18. подчертава, че цените за закупуване и наем на жилища се увеличиха значително през последните години, което намали достъпността на много метрополни райони в ЕС и компрометира достъпа до тях; приветства включването на подкрепата за социалната инфраструктура в осемте стратегически приоритета на групата на ЕИБ за периода 2024 – 2027 г. и изразява съгласие, че инвестициите в енергийно ефективни, устойчиви и достъпни жилища, най-съвременни здравни грижи и образование са от жизненоважно значение за повишаване на производителността и допринасят за силни и устойчиви общества;

19. счита, че сътрудничеството с местните власти, местните органи на управление и представителите на гражданското общество следва да насърчава развитието на социалните жилища; съзнава, че ефективността на действията на ЕИБ в сектора на жилищната и социалната инфраструктура зависи и от премахването на политическите и регулаторните пречки;

Подкрепа за МСП, дружества със средна пазарна капитализация, стартиращи и разрастващи се предприятия, съюзът на капиталовите пазари и ролята на Европейския инвестиционен фонд

20. подчертава, че МСП и стартиращите и разрастващите се предприятия са изключително важни за икономиката на ЕС; посочва, че тези предприятия са изправени пред значителни предизвикателства при достъпа до финансиране, пазари и таланти и това ограничава техния растеж; счита, че растежът и

динамиката на предприятията са ключови двигатели на иновациите, конкурентоспособността и производителността; насърчава групата на ЕИБ да продължи да разглежда тези въпроси чрез адаптирани финансови програми, механизми за споделяне на риска и финансови инструменти, насочени към бизнеса;

21. счита, че един по-силен съюз на капиталовите пазари ще стимулира секюритизацията и пазарите на рисков капитал, което ще даде възможност за увеличаване на инвестициите в реалната икономика, и че финансирането на европейските разрастващи се предприятия с европейски капитал следва да бъде приоритет, както е видно от инициативата „Европейски технологични шампиони“, стартирана през февруари 2023 г. с цел финансиране на обещаващи европейски технологични дружества; отбелязва, че инициативата „Европейски технологични шампиони“ се допълва от Европейската инициатива за подкрепа на разрастващите се предприятия, която има за цел да осигури ключово финансиране за европейските високотехнологични дружества в тяхното развитие на късен етап;

22. признава мисията на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) да подкрепя достъпа до финансиране за европейските микро-, малки и средни предприятия; счита, че дейностите на ЕИФ за развитието на европейската екосистема за рисков капитал следва да бъдат увеличени;

23. приветства подкрепата, предоставена от групата на ЕИБ на около 400 000 МСП и дружества със средна пазарна капитализация само през 2023 г., с финансиране в размер на 31,1 милиарда евро, включително заеми и гаранции за предприятията (от които 14,9 милиарда евро бяха предоставени от ЕИФ), което доведе до мобилизиране на над 134 милиарда евро, и отбелязва, че за тази цел тя се обедини с почти 300 партньорски институции в цяла Европа;

24. припомня, че използването на Европейския гаранционен фонд приключи през 2023 г. и че неговите плащания за подпомагане на МСП да се възстановят от неблагоприятното въздействие на пандемията достигнаха до приблизително 200 000 МСП в целия ЕС; припомня опасенията, изразени в предишни резолюции, относно прозрачността на процесите на вземане на решения и информацията относно крайните получатели;

25. отбелязва, че мерките на ЕИФ за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма включват оценка на рисковете, свързани с продукти и сделки, извършване на надлежна проверка на контрагентите, проверка на структурата на собственост и ключови лица за санкции и неблагоприятна информация в медиите, въвеждане на задължително обучение за всички служители и сключване на споразумение с люксембургското звено за финансово разузнаване относно докладването и последващите действия във връзка с открити подозрителни сделки;

Ключови области на политиката на сближаване, действия в областта на климата, устойчивост на околната среда и цифровизация

26. оценява факта, че в своите насоки за политиката на сближаване за периода 2021 – 2027 г. ЕИБ се ангажира да отдели най-малко 40% от общото си финансиране в

ЕС между 2022 г. и 2024 г. за проекти в регионите на сближаване и че през 2023 г. това финансиране е представлявало 42% от общото кредитиране от ЕС (в сравнение с 40% през 2022 г.); подчертава, че делът на финансирането от ЕИБ, отпуснато за по-слабо развитите региони, се е увеличил от 24% през 2022 г. на 26% през 2023 г., като възлиза на 17,2 милиарда евро – доста над целта от 21%, определена в насоките на ЕИБ за сближаване за 2023 г.; повтаря своя призив към ЕИБ да продължи да наблюдава и анализира недостатъците, които пречат на определени региони или държави да се възползват в пълна степен от финансовата подкрепа и помощ на ЕИБ;

27. признава, че през последните 15 години Консултантската служба на ЕИБ е подкрепила над 1000 проекта в регионите на сближаване; счита, че трябва да се обърне по-голямо внимание на повишаването на осведомеността и активното популяризиране на възможностите за финансиране в по-слабо развитите региони и регионите в преход;

28. отбелязва многобройните мерки, насърчавани от ЕИБ в регионите на сближаване в подкрепа на сектора на здравеопазването, включително HERA Invest – гаранция в размер на 100 милиона евро, създадена в партньорство с Комисията в подкрепа на инвестициите в авангардна научноизследователска и развойна дейност; призовава ЕИБ да насърчава целенасочени инвестиции в ключови системни предпоставки за развитие в регионите на сближаване, като например достъп до здравеопазване и образование, социални жилища и жилища на достъпни цени, цифрова свързаност и местно финансиране за градовете и регионите чрез пряко кредитиране (например рамковия заем за градовете) или чрез финансови инструменти, както и да се възползва от полезните взаимодействия между безвъзмездните средства на ЕС и заемите на ЕИБ за поддържане на трансграничната железопътна свързаност, която е от решаващо значение за по-добрата интеграция в рамките на единния пазар на ЕС;

29. подчертава, че само през 2023 г. ЕИБ е подписала договори за заеми на стойност 41,8 милиарда евро за финансиране на действия в областта на климата и 25,1 милиарда евро за устойчивост на околната среда (съответно 35,1 милиарда евро и 15,9 милиарда евро през 2022 г.); отбелязва, че финансирането на ЕИБ за адаптиране към изменението на климата възлиза на общо 2,7 милиарда евро през 2023 г., което представлява 6,4% от общите ѝ действия в областта на климата (в сравнение с 1,9 милиарда евро, или 5,4 % през 2022 г.); подчертава, че финансирането на действия в областта на климата и устойчивост на околната среда като цяло представлява 60% от финансирането на ЕИБ през 2023 г.;

30. приветства включването на селското стопанство и биоикономиката сред ключовите приоритети на ЕИБ; потвърждава отново, че селскостопанският сектор е изправен пред все по-големи предизвикателства и че земеделските стопани в ЕС трябва да се адаптират към целите на Европейския зелен пакт, да се справят с прекъсванията, причинени от последиците от енергийната криза, и да се приспособят към нарастващата инфлация; призовава групата на ЕИБ да увеличи участието си в селскостопанския сектор;

31. оценява факта, че ЕИБ е един от основните поддръжници на цифровизацията в ЕС; насърчава ЕИБ да засили подкрепата си за цифровите мрежи и да насърчи автономността на ЕС в областта на ключовите технологии;

32. отбелязва, че секторът на киберсигурността има решаваща роля за защитата на предприятията и правителствата от все по-усъвършенствани цифрови заплахи; приветства увеличаването на инвестициите в областта на сигурността от 6 на 8 милиарда евро, финансирани по линия на Стратегическата инициатива за европейска сигурност, за да се отговори на предизвикателствата пред сигурността, включително в областта на промишлеността, свързана с „новото космическо пространство“;

Дейностите на ЕИБ извън ЕС

33. подчертава, че през втората година от съществуването на ЕИБ Глобал тя е предоставила финансиране в размер на 8,4 милиарда евро (в сравнение с 9,1 милиарда евро през 2022 г.); отбелязва, че тъй като финансирането от ЕИБ Глобал се ограничава до 50% от общите разходи за даден проект, съфинансирането на инвестициите с финансови институции за развитие и многостранни банки за развитие е често срещана практика; призовава ЕИБ и Комисията да инвестират във вътрешен одит и независими контролни функции, за да се гарантира почтеността и стабилността на операциите, в които участват партньори извън ЕС;

34. подчертава, че всички интервенции на ЕИБ в Украйна трябва да се ръководят от приоритетите за възстановяване и да бъдат напълно съгласувани с приоритетите и методите, определени в плана за Украйна; отбелязва, че ЕИБ продължава да увеличава усилията си за предотвратяване, възпиране и разследване на измами и корупция във връзка с проекти на групата на ЕИБ, изпълнявани в Украйна; повтаря своя призив за строги условия по отношение на финансовата помощ, предоставяна на Украйна, които да позволяват ясен надзор чрез политически клаузи, включващи права на посещения и достъп до информация и помещения;

35. счита, че една по-голяма роля на ЕИБ ще донесе добавена стойност както за възстановяването на Украйна и процеса на разширяване, така и за бъдещите партньорства в рамките на програмата на ЕС за Global Gateway и политиката на съседство, както и в подкрепа на целите за устойчиво развитие; насърчава Комисията да оптимизира сътрудничеството си с ЕИБ, за да се засили стратегическата автономност на ЕС, особено по отношение на енергията и суровините;

36. припомня, че от началото на конфликта с Русия през 2014 г. ЕИБ е създала кредитен портфейл в размер на над 7 милиарда евро в подкрепа на Украйна; подчертава, че към 31 декември 2023 г. експозициите на ЕИБ (изплатени и все още неизплатени) възлизат на 5,750 милиарда евро, като те са покрити предимно от гаранции на ЕС в рамките на мандата за външно кредитиране;

37. отбелязва многобройните действия, предприети в Молдова за смекчаване на последиците от икономическия спад и енергийната криза и за подпомагане на страната по пътя ѝ към присъединяване към ЕС, както и в Западните Балкани,

където през 2023 г. ЕИБ Глобал е инвестирал 1,2 милиарда евро и допълнителни 700 милиона евро за повишаване на пътната безопасност и подобряване на железопътните мрежи; приветства приемането на Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани през 2024 г.;

Структура за отчетност на ЕИБ

38. припомня, че вътрешният надзор в ЕИБ се ръководи от Главния инспекторат (IG), който се състои от три отдела, свързани с отчетността – оценка на операциите, механизъм за подаване на жалби и разследване на измами; те имат допълващи се функции и допринасят за последователното разглеждане на твърдения и жалби;

39. отбелязва, че през 2023 г. механизмът на ЕИБ за подаване на жалби (EIB-CM) е разгледал общо 104 случая (през 2022 г. те са 97); отбелязва, че през 2023 г. са получени 60 нови жалби (54 през 2022 г.), от които 44 са счетени за допустими, а 29 са свързани с проекти, финансирани от ЕИБ, от които 27 са извън Европа;

40. отбелязва, че Комитетът на ЕИБ за жалби относно обществените поръчки е независимият комитет на ЕИБ, който разглежда жалби във връзка с процедури за възлагане на обществени поръчки по проекти, финансирани от ЕИБ извън ЕС;

41. приветства усилията на Отдела за разследване на измами (IG/IN) за сътрудничество и координиране на усилията с другите компоненти на структурата на ЕС за борба с измамите, по-специално с Европейската служба за борба с измамите и Европейската прокуратура, които са получили 37% от сезиранията за разследване, направени през 2023 г. (27 случая от общо 74);

42. отбелязва, че IG/IN извършва проактивни дейности за разкриване на измами, като използва инструмента за оценяване на риска от измами и почтеност (Fraud and Integrity Risk Scoring Tool) и робота за риска от корупция при обществените поръчки (Corruption Risk In Procurement robot), и че в хода на 24 проверки, осъществени през 2023 г., са набелязани цели за три пълни и задълбочени проактивни проверки на почтеността;

43. изразява съжаление, че въпреки многократните призиви от страна на Парламента годишният доклад на IG/IN не предоставя адекватна информация относно финансовия размер на разглежданите случаи, засегнатите средства или мандати, видовете засегнати проекти, приетите смекчаващи мерки, ролята на службите на ЕИБ и на посредниците или партньорите в случаите, нито дори относно засегнатите държави членки; повтаря призива си към IG/IN да не се ограничава само до обикновено описание на няколко случая, а да предостави ценна информация за степента на защита на финансовите интереси;

44. съзнава, че политиката на ЕИБ за изключване предвижда самостоятелен процес на изключване, който не е напълно равностоен на системата на Комисията за ранно откриване и отстраняване по отношение на стандартите за вземане на решения, резултатите и средствата за правна защита; отново призовава Комисията да установи потенциалните пропуски и да предложи коригиращи мерки, включително ускорена процедура за изпълнение на решенията на ЕИБ за изключване чрез системата за ранно откриване и отстраняване; отбелязва, че през

2023 г. процедурите за изключване въз основа на констатации на IG/IN са довели до изключването на пет дружества от участие във финансирани от ЕИБ дейности за период от пет години;

45. приветства одобряването през 2023 г. на политика на групата на ЕИБ относно рамка за вътрешен контрол; насърчава ЕИБ да предприеме действия в отговор на забележките на Одитния комитет, че вътрешният одит и рамката за вътрешен контрол следва да бъдат трансформирани във функции на групата;

46. отбелязва, че независимият външен одитор на ЕИБ е третата линия на защита; изтъква, че редовната ротация на одиторите и задачите дава възможност за нови перспективи, и поради това отбелязва, че външният одитор на ЕИБ следва да се сменя периодично, но мандатът му е бил удължен до 2027 г. и той е одитор на групата на ЕИБ от 2009 г.;

47. оценява факта, че рамката на групата на ЕИБ за управление на риска и шестмесечните ѝ доклади относно оповестяването на информация за управлението на риска са ефективни и приведени в съответствие с изискванията и техническите стандарти на Европейския банков орган;

48. разбира, че в съответствие с променящите се нужди на ЕС, през 2024 г. институциите на ЕС са одобрили предложената от Съвета на гуверньорите на ЕИБ промяна в устава чрез изменение на законоустановения лимит на коефициента на задлъжнялост[3] и увеличаването му от 250 на 290%, за да се даде възможност на ЕИБ да инвестира повече, без да увеличава капиталовата си база;

49. счита, че измененият коефициент на задлъжнялост създава условия за поемане на по-голям риск; признава, че инвестициите в енергия от възобновяеми източници и устойчива инфраструктура и инвестициите в иновативни технологии са от съществено значение за конкурентоспособността на ЕС, но често са свързани с по-голям риск поради несигурност на възвръщаемостта; посочва, че поемането на по-голям риск може да увеличи нестабилността на възвръщаемостта на ЕИБ, но отбелязва, че ЕИБ разполага с капиталови буфери (резерви в размер на над 56 милиарда евро през 2023 г. в сравнение с 36 милиарда евро през 2014 г.), които биха ѝ позволили да разшири собствените си рискови дейности;

50. изразява загриженост относно ситуацията с Northvolt AB, производител на акумулатори, чиято дейност се считаше за ключова в процеса на екологичния преход; отбелязва, че Northvolt се възползва от значителен пакет от заеми от ЕИБ в размер на малко над 942,6 милиона евро като част от дълговото финансиране, набрано за разширяване на гигафабриката;

51. подчертава, че се е очаквало разширяването на гигафабриката да увеличи годишния производствен капацитет за производството на акумулаторни батерии и че това е от стратегическо значение за конкурентоспособността в световен мащаб; счита, че интервенцията на ЕИБ в тази операция е била в съответствие с нейната мисия и със стратегиите на ЕС в този сектор;

[3] Коефициентът на задлъжнялост показва каква сума ЕИБ може да отпусне в заем спрямо собствените си ресурси.

52. призовава Комисията да започне вътрешна проверка, за да установи причините и предпоставките за неуспеха на този водещ проект и да извлече поуки от този опит, за да предотврати повтарянето на подобна ситуация или да позволи ранното ѝ откриване;

53. поддържа становището, че най-голямата добавена стойност на подкрепата от ЕС се състои в насърчаването на по-рискови инвестиции в иновативни дружества, разширяването на стратегическите дружества на ЕС и предоставянето на възможности за дългосрочни проекти за преход, които не могат да получат финансиране от частния сектор; счита, че за да се постигнат ефективно целите на програмата InvestEU в областта на иновациите и конкурентоспособността, тя следва да се съсредоточи върху финансиране на по-рискови и по-силно насочени към разширяване на мащаба инвестиции, а групата на ЕИБ следва да поема повече и по-големи рискови проекти и да съчетава по-ориентирано към поемане на риска използване на ресурсите на InvestEU с подобен акцент върху използването на собствените финансови ресурси на групата на ЕИБ;

54. съзнава, че членовете на Управителния комитет на ЕИБ често са държавни служители в своите държави на произход, преди да започнат мандата си в ЕИБ, който обикновено продължава от две до шест години, и че следователно те имат право да се възползват от възможностите за професионално развитие при определени условия по време на периода на прекъсване (който е удължен до 24 месеца след края на мандата им в ЕИБ); отбелязва, че членовете на Управителния комитет се приканват да информират Комитета по етика и вътрешен контрол и да поискат одобрение във възможно най-кратък срок за всички преговори относно бъдещата заетост;

55. припомня многократните призиви на Парламента да се укрепи механизмът за предотвратяване на конфликти на интереси в ЕИБ и да се подобри начинът, по който се разглеждат такива случаи, както и да се даде по-добро определение на условията, при които заместник-председателите на ЕИБ могат да участват във вземането на решения относно операциите в техните държави на произход, и настоява тези въпроси да бъдат разгледани при бъдещото преразглеждане на кодекса за поведение на Управителния комитет;

56. изтъква, че с решение от 31 октомври 2023 г. по дело 611/2022/KR Европейският омбудсман установи, че бивш заместник-председател е участвал в одобряването на споразумения за финансиране между ЕИБ и национална насърчителна банка[4] в своята държава на произход през седмиците преди назначаването му за главен изпълнителен директор на тази национална насърчителна банка, въпреки съветите на директора по проверка на съответствието на ЕИБ да избягва всякаква дейност с тази банка, докато тече процедурата по назначаването му; разбира, че случаят датира от времето преди влизането в сила на настоящия кодекс за поведение на Управителния комитет, който вече включва специфични разпоредби относно бъдещото наемане на работа на членовете на Управителния комитет;

57. отбелязва, че смекчаващите мерки, като например заделянето на средства и периодите на прекъсване, са най-често използваните предпазни клаузи при

[4] Националните насърчителни банки са финансови посредници между ЕИБ и по-малки проекти, които се възползват от инвестициите на ЕИБ.

разглеждането на случай на кадрова въртележка между държавния и частния сектор, и разбира, че подобни мерки се прилагат и спазват от членовете на Управителния комитет, включително тези, за които наскоро беше съобщено в медиите;

Контрол, прозрачност и надзор

58. изразява съжаление във връзка с факта, че Европейската сметна палата (ЕСП) все още не може да има пълен достъп до всички данни, свързани с операциите на ЕИБ; поддържа становището, че ЕСП следва да има право на достъп до цялата информация, необходима за цялостна и изчерпателна оценка на всички операции на ЕИБ, които са разработени и се осъществяват с цел изпълнение на всяка политика на ЕС; призовава ЕСП да упражнява цялостен контрол, в рамките на своите възможности, върху всички операции, които в някаква степен включват бюджета на ЕС;

59. отбелязва, че основните задачи, свързани с одита, са поверени на Одитния комитет на ЕИБ, който е напълно независим орган; счита, че участието на квалифицирани външни представители в конкретни задачи на Одитния комитет би могло да повиши обективността на анализите на Одитния комитет;

60. отбелязва, че политиката на ЕИБ за прозрачност е компромис между принципа на откритост и необходимостта от защита на чувствителна информация; отбелязва, че в нея се посочва коя информация следва да се публикува проактивно и кога – например резюметата на проектите следва да се публикуват най-малко три седмици, преди финансирането на проекта да бъде разгледано за одобрение от Съвета на директорите на ЕИБ – и се определят съответните дерогации;

61. отбелязва, че през 2023 г. Съветът на директорите на ЕИБ е одобрил 449 проекта и че почти всички (94%) резюмета са били публикувани, в по-голямата част от случаите (57%) преди одобряването им; отбелязва, че всички операции на ЕИБ, извършвани чрез финансови посредници, се публикуват на уебсайта на ЕИБ и че ЕИБ предоставя подробна информация при поискване;

62. припомня, че всички документи на ЕИБ са достъпни за всеки в съответствие с презумпцията в полза на оповестяването; подчертава, че всички заявители следва да бъдат предварително информирани, че на обществеността ще бъде предоставен възможно най-широк достъп до документите и че всички причини за отказ следва да се основават единствено на изключенията;

63. отново заявява, че приемането на меморандум за сътрудничество би допринесло за по-структуриран диалог между Парламента и ЕИБ; във връзка с това приветства безпрецедентното сътрудничество на ЕИБ с Парламента при изготвянето на настоящата резолюция, като отбелязва, че то е осезаем израз на откритост и прозрачност;

Последващи действия във връзка с препоръките на Парламента

64. призовава ЕИБ да продължи да докладва за състоянието на предишните препоръки, отправени от Парламента, особено по отношение на постигнатите

резултати и въздействието на действията, предприети за изпълнение на нейните приоритети и политиките на ЕС, както и на мерките, приети за засилване на противодействието на конфликти на интереси, измами, корупция и други потенциални форми на неправомерно поведение;

°

° °

65. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Комисията и отправя искане Съветът и Съветът на директорите на ЕИБ да обсъдят представените в настоящия документ позиции на Парламента.